

El Pare Noel va arribar aquest any amb retard a Picassent. Segurament la nit del 24 al 25 havia deixat als racons de les llars paquets plens de joguets, camises, corbates i d'altres galindaines. El regal més gran i més sorprenent, però, va arribar l'endemà, quan ningú no se l'esperava. I va aplegar amb el remitent del Tribunal Superior de Justícia (TSJ). Aquell dia, la justícia valenciana va fer pública una sentència que possibilitava que molts pares i mares aconseguiren allò que durant tant de temps havien anhelat: que els xiquets del col·legi concertat Sant Cristòfor de Picassent pogueren estudiar en català.

El pronunciament de la cort valenciana posava punt final a una situació del tot absurda que havia estat propiciada per l'obstrucció de la Conselleria d'Educació. Pares, mares i professors estaven d'acord de feia tres anys a transformar la línia en castellà (el Programa d'Incorporació Progressiva, el PIP) en una línia en valencià. Amb el consens a la butxaca, la direcció de l'escola va procedir segons marca el protocol, això és, va demanar a la Conselleria d'Educació el permís corresponent per a fer el canvi. El departament que aleshores dirigia Alejandro Font de Mora, però, va obviar la postura de la comunitat educativa i va denegar-los el permís. Assessorats per Escola Valenciana, uns pares del Sant Cristòfor decidiren portar el cas davant la justícia.

Igualment van fer a l'escola Rei en Jaume, de Xirivella, on succeïa un cas idèntic. Abraham Canales fou un dels pares que s'animà a recórrer als tribunals. Castellanoparlant com és, no en va dubtar ni un moment. Els seus dos fills, de cinc i set anys, podien estudiar en la línia en valencià ("hem volgut que l'escola els donara una competència lingüística que els pares no els podíem aportar", explica), però no els xiquets que estaven obligats a anar a la línia en castellà per falta d'oferta suficient en català. "Vam fer una reunió de tots els pares i es va plantejar la possibilitat d'anar als tribunals. I jo i una altra mare vam donar el pas, en representació de tota la resta". Al febrer, el TSJ els va donar també a ells la raó. "L'administració no podia furar als nostres fills el dret d'estudiar en valencià. Era una qüestió de principis", explica.

PRATS I CAMPS

Abraham Canales, amb la seua dona Esther Calderón i els seus fills Pau i Violeta, que estudien al col·legi Rei en Jaume, de Xirivella.

Ploure sobre mullat

L'últim esborrany de la llei Wert obligava la Generalitat Valenciana a oferir ensenyament en català als 126.000 alumnes que cada curs han d'estudiar en castellà per falta de places. L'avantprojecte de llei que ara es tramita, però, ha laminat aquesta possibilitat i ha circumscrit al castellà l'obligació de l'administració per oferir ensenyament en aquest idioma. Els qui al País Valencià demanen català, doncs, continuaran desprotegits.

Els casos del Sant Cristòfor de Picassent i el Rei en Jaume de Xirivella exemplifiquen els molts entrebancs que, al País Valencià, ha hagut de sortejar el català per a avançar en el sistema educatiu. Des de l'any 1984 hi ha vigent la llei d'Ús i Ensenyament

en Valencià (LUEV), que tenia com a aspiració que –en acabar l'ensenyament obligatori– tots els xiquets i les xiquetes tingueren competències homogènies en els dos idiomes cooficials. El mètode per a aconseguir-ho, però, defugia el model d'immersió,

“La LOMQE és una involució”

Loli Tirado és presidenta de la Confederació de Pares i Mares Gonzalo Anaya, que aplega la majoria d'ampes del País Valencià.

—Quina opinió us mereix la llei Wert?

—És una llei que no ha buscat el consens de la comunitat educativa i que naix sota la influència d'una sola ideologia. Una llei educativa ha de ser reflexiva i consensuada, però en aquesta ocasió han decidit unilateralment i sense consultar cap interlocutor i per això crec que està condemnada al fracàs. A tot això cal sumar-hi els retalls, que estan provocant que es tanquen unitats, que s'eliminen professors, que es disminueixen les places d'atenció educativa, etcètera. Diuen que aspiren a l'excel·lència educativa, però amb els retalls que estan fent és impossible aspirar a tal excel·lència.

—Quines implicacions tindrà la llei per a la normalització de l'idioma a l'escola?

—Jo sóc castellanoparlant però els

meus dos fills sempre han anat a la línia en valencià. En aquests quasi trenta anys, la llei d'Ús i Ensenyament del País Valencià ha permès que avançarem en

l'escolarització del valencià. Ha fet falta molt d'esforç i molta voluntat de la comunitat educativa, però s'han assolit resultats importants. Hem aconseguit que els nostres fills isquen de l'escola sabent parlar i escriure perfectament el castellà i el valencià. La LOMQE significa fer un pas endarrere, és una involució que no té ni cap ni peus.

S'està produint una invasió de competències que no es pot tolerar. No pot ser que un senyor de Madrid vinga a imposar-nos la seua manera de pensar. Ací tenim la nostra forma de ser i la nostra cultura i el ministeri ho hauria de respectar. Les llengües són un tresor i les institucions s'haurien de preocupar per la seua defensa. Vivim en un país on en compte de protegir allò que és nostre, ocorren coses tan kafkianes com que es prohibesca el terme País Valencià.

—Ells diuen que aquesta no és una llei que vaja contra cap idioma i que permetrà que els xiquets siguin plurilingües.

—No s'entenen tantes obsessions i tantes pors amb les llengües minoritàries. S'entesten a parlar de plurilingüisme sense adonar-se que ací ja ho som, de plurilingües. Per que té por

que sí que van adoptar Catalunya i les Illes. Les deficiències de la llei i la timidesa (quan no descarada obstaculització) dels successius governs de la Generalitat a l'hora d'aplicar-la han provocat que quasi trenta anys després d'aprovar-se la LUEV, només el 30% dels xiquets i joves valencians estudien en català, enfront d'un 70% que ho fan en castellà. “Allò que hem assolit fins ara és del tot insuficient”, es lamenta Tomàs Llopis, responsable d'ensenyament d'Acció Cultural del País Valencià. Per a Vicent Moreno, president d'Escola Valenciana, “la LUEV era una bona llei, però no es va desenvolupar ni aplicar correctament”.

Tanmateix, l'agost passat, el govern valencià va decidir jubilar la LUEV per implantar un nou sistema. Amb l'excusa d'introduir el plurilingüisme, la nova legislació renuncia a l'aspiració d'incorporar més xiquets a l'ensenyament

en català i, per contra, fossilitza i consagra l'existència de dues línies d'ensenyament, l'una en castellà i l'altra en català. La primera rep el nom de Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Castellà (PPEC); la segona, Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV). D'aquesta manera, desapareix el Programa d'Immersion Lingüística, que des de 1984 havia servit per a implantar l'ensenyament en català en zones majoritàriament castellanoparlants. El nou sistema, que conselleria té previst introduir el curs vinent, “impedeix guanyar catalanoparlants perquè consolida una doble xarxa”, lamenta Marc Candela, portaveu del sindicat STEPV, majoritari en l'ensenyament. Des d'Escola Valenciana, Vicent Moreno, lamenta que la Conselleria d'Educació no estiga fent campanya per promoure l'adopció del PPEV als centres, perquè “quan als pares se'ls expliquen els beneficis de fer

programes plurilingües en valencià, són molt sensibles i el demanen. Cal, però, fer pedagogia i conselleria no en fa”.

Una fuga imprevista. Així les coses, l'aprovació de la LOMQE ha desvetllat entre la comunitat educativa valenciana moltes crítiques. Tanmateix, quasi totes les persones entrevistades per a aquest reportatge apunten al fet que la situació de partida propiciada per l'administració valenciana mateixa és tan dolenta que és difícil que la llei Wert ho empitjore encara més. De fet, els primers esborranys de la llei que es van fer públics van despertar esperances entre la comunitat educativa. Paradoxalment, una llei que havia estat pensada per a laminar el català al Principat, podia possibilitar que milers d'alumnes valencians que ara han d'estudiar en castellà per falta de places, ara estudiaren en català.

aquest senyor? Al final et fan pensar si no deuen tenir un poc de complex d'inferioritat. Ells tenen el problema amb les llengües cooficials. Creen problemes artificialment i utilitzen l'excusa d'introduir l'anglès per menystenir les llengües pròpies i protegir el castellà, com si al País Valencià alguna volta hi haguera hagut algun problema perquè un xiquet no es pot escolaritzar en castellà. Correm el risc seriós de perdre tot el que hem avançat en els últims trenta anys. La LOMQE no reconeix que cal potenciar les llengües pròpies i protegeix, per contra, el castellà.

—La consellera **María José Català** ha donat la benvinguda a aquesta llei. Quina actitud esperàriu de la conselleria?

—Crec que una persona que representa la Comunitat Valenciana, que a més és valencianoparlant, no pot abandonar la nostra llengua i la nostra cultura i deixar que siga Madrid qui decideisca. El que han de fer és defensar allò que és nostre i demanar respecte per la Comunitat Valenciana. El govern valencià ha donat l'esquena als nostres interessos com a valencians i valencianes.

I és que el darrer esborrany presentat al desembre deia, en el punt 82, el següent: “els pares o tutors tindran dret a escollir la llengua vehicular de l'ensenyament que reben els seus fills. Quan (...) no existesca oferta docent pública o concertada en la llengua vehicular triada en la localitat de residència dels alumnes, els pares o tutors podran optar per escolaritzar els seus fills en centres privats, i correspondran a l'administració educativa les despeses d'escolarització”. A la pràctica, aquest redactat obligava la Generalitat Valenciana a garantir l'ensenyament en català en escoles privades a tots els xiquets que així ho sol·licitaren.

I la realitat, fins ara al País Valencià, ha estat que l'administració, més que no facilitar la incorporació a la línia en català, l'ha dificultada. La negativa —com en els casos de Xirivella i Picassent— de la conselleria a atendre les peticions de

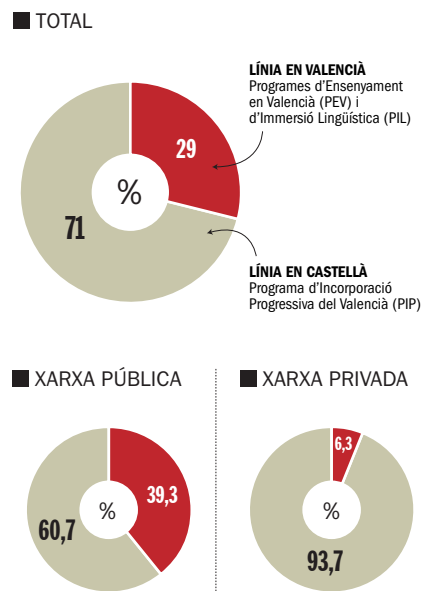
centres que volen fer línia en valencià i la manca de places en secundària dificulten que un alumne puga fer tot el seu períple educatiu en català. L'any 2010 Escola Valenciana va fer un testatge en 300 centres del País Valencià en poblacions de més de 3.000 habitants en els quals s'impartia línia en valencià i línia en castellà. Hi van detectar que el 62% dels pares sol·licitaven línia en valencià, però només el 50% eren atesos, de forma que el 12% restant s'havia d'acomodar a la línia en castellà. “Calculem que, si la conselleria atenguera tota la demanda que realment existeix, 126.000 xiquets i joves més estudiarien en valencià”, expliquen des d'Escola Valenciana. Cada any, afegeixen, s'hi sumarien 14.000 alumnes a infantil en línia en valencià. La Conselleria d'Educació nega aquestes xifres i assegura que el curs passat, en l'etapa d'infantil, es van oferir 3.932 places més que no es van sol·licitar. Des d'Escola Valenciana matisen que els desequilibris en l'oferta entre territoris urbans (menys oferta) i rurals (més oferta) expliquen les xifres de la conselleria.

Siga com siga, l'esborrany de la llei fet públic al desembre protegia el català al País Valencià i obria l'esperança als pares d'aquests 126.000 alumnes. Escola Valenciana va quantificar ja aleshores aquesta “solució aberrant” —consistent a obligar la Generalitat a costejar els estudis en català en centres privats— en 70 milions d'euros. Tanmateix, l'avantprojecte de llei en tramitació s'ha preocupat de tallar aquesta possibilitat. El nou —i probablement definitiu— redactat canvia la referència a la “llengua vehicular” i la substitueix per “castellà”, de forma que la protecció només es garantida quan els progenitors trien l'opció del castellà, però no la del català. “L'anterior esborrany el van redactar pensant en Catalunya i no es van adonar que, en el cas valencià, s'estaven marcant un gol en pròpia porta —diu Marc Candela, del STEPV—. Després se n'han adonat i han tingut bona cura de limitar la protecció al castellà”. “Això que han fet —hi afegeix Tomàs Llopis— és un colp d'estat que posa de manifest la seua obsessió pel castellà. Només els importa la protecció de l'idioma de l'imperi; la salut de les altres llengües els és igual”.

Amb el decret de plurilingüisme de la Conselleria d'Educació a mig desen-

Situació actual de l'ensenyament en català al País Valencià en xifres

Alumnat total del sistema educatiu del País Valencià en règim no universitari

Font: De l'entrebanc a la involució. Informe sobre l'ensenyament en valencià. STEPV, 2011

volupar (l'any vinent haurien d'entrar en vigor els PPEV i PPEC), falta veure com afectarà a la pràctica la LOMQE en allò relatiu a la llengua. “Encara hi ha molts aspectes que resulten ambigus i que caldrà veure com casen amb la llei autonòmica”, explica Candela. L'avantprojecte, per exemple, diu que “no es consideraran adequades les mesures que suposen l'atenció individualitzada en castellà o la separació en grups per raons de la llengua habitual”, però al País Valencià el sistema que hi és vigent es basa precisament en la segregació de l'alumnat.

Tomàs Llopis creu que, a la pràctica, la LOMQE tindrà un efecte limitat. “En aquest país nostre, encara que hi havia escoles que ho reclamaven i hi tenien dret, l'administració no els permetia tenir ensenyament en valencià —diu—. El que fa la llei Wert és consagrar una situació que, de fet, ja s'estava donant i que a la pràctica suposava donar preeminència al castellà. La llei farà legal allò que abans era il·legal”.

Violeta Tena